

Bal'amī, III.d Le trait de chasseur de Bahrām Gūr (شاهنامه طبرستان)

Informations générales

Date IXe- début Xe s.

extrait situé sous le règne de Yazdgird Ier et Wahrām V

Langue persan

Type de contenu Texte historiographique

Comment citer cette page

Bal'amī, III.d *Le trait de chasseur de Bahrām Gūr* (شاهنامه طبرستان) IXe-
début Xe s.

Projet ANR TransPerse (CeRMI, CNRS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-
Sorbonne Nouvelle).

Consulté le 25/01/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/TransPerse/items/show/529>

Copier

Informations éditoriales

Éditions

- Traduction persane (Bal'amī)

Tārīḥnāmah-'i Ṭabarī / girdānīdah-'i mansūb bih Bal'amī ; bih taṣḥīḥ wa taḥṣīyah-'i Muḥammad Rawšan. Téhéran : Surūš, 2001, 5 vol. (1320, 1905 p.), Bibliogr. p. [1901]-1905. Index.

- Traduction allemande partielle:

Nöldeke, Th., *Geschichte der Perser und Araber zur Zeit der Sassaniden aus der Arabischen Chronik des Tabari*, Leiden, 1879, réimpr. 1973.

- Traduction française:

Zotenberg, H., *Chronique de Tabari*, II, Paris, 1869, Partie II, Chapitre XXI, p. 115-118.

- Traduction anglaise:

. Bosworth, E., *The History of al-Ṭabarī. The Sasanids, the Byzantines, the Lakmids*, New York, 1999.

. traduction anglaise du passage sur Bosworth: cf. Greatrex, G., Lieu, S. N. C., *The*

Références bibliographiques

à compléter

Khalegi-Motlagh, D., «[Amīrak Bal'amī](#)», Encyclopaedia Iranica I/9, Costa Mesa, 1989, p. 971-972.

- Zadeh, T. «al-Bal'amī», The Encyclopedia of Islam, New Edition, III, Leiden, New York, 1986.

([voir le lien](#)) Référence à vérifier

Liens

- Traduction française par H. Zotenberg, [Chronique de Tabari, Tome 2](#) (en libre accès sur Archive).

Indexation

Noms propres [al-Mundhir b. al-Nu'mān](#), [Khusrō](#), [Peses](#), [Wahrām V](#), [Yazdgird Ier](#)
Sujets [ange](#), [armée](#), [couronne](#), [étranger](#), [général](#), [guerre](#), [lion](#), [mobed](#), [sang](#), [trône](#)

Traduction

Texte

Partie II, chapitre XXI
Histoire de Wahrām Gūr, fils de Yazdgird.
Mundhīr et Wahrām en Perse. Wahrām reprend le pouvoir

[trad. Zotenberg, p. 115] Quand Mundhīr et Wahrām et l'armée arrivèrent à la porte de la ville, les anciens des Perses, les mobeds, les savants et les lettrés sortirent de la ville et allèrent trouver Mundhīr. Celui-ci leur dit: «Rendez-vous auprès du roi, Wahrām pour savoir ce qu'il dit et ce qu'il ordonne.» Ils vinrent auprès de Wahrām, et Mundhīr vint avec eux. Wahrām dit: «J'ai amené une nombreuse armée, mais non pas pour faire la guerre; car vous êtes mes frères, mes oncles, mes concitoyens; vous n'êtes pas des étrangers pour moi, mais des parents. J'éviterai autant que je pourrai de faire la guerre, et ne verserai le sang de personne. Je suis venu pour recouvrer mon droit, et vous savez que j'ai des titres au trône. Demain, réunissez les Perses, les chefs de l'armée et du peuple, afin que je leur parle, à eux et à l'homme qui tient [maintenant] le gouvernement. Si la royauté lui revient, je la lui abandonnerai; mais si elle m'appartient, vous m'obéirez. J'aurai une bonne conduite, et en toute chose où Yazdgird a exercé l'oppression j'exercerai la bienveillance. Si je ne justifie pas mes titres, je m'en retournerai.» Les hommes furent charmés de son intelligence, et, après avoir entendu ces paroles, ils s'en retournèrent.

Le lendemain, Wahrām avec Mundhīr et l'armée allèrent camper à la porte de la ville. Tous les Perses sortirent de la ville, de même que Kesra. On apporta le trône d'or, et le mobed suprême, celui dans la main duquel était la couronne, apporta la

couronne. Wahrām, sans demander la permission à Kesra, s'assit sur le trône, et fit asseoir à sa droite le mobed suprême et Mundhīr. Les Perses et Kesra, à qui ils avaient donné la royauté, s'assirent à ses pieds. Wahrām dit: «Que ceux qui savent prendre la parole dans cette assemblée parlent.» Les sages parmi les Perses prirent la parole, les uns après les autres; et quiconque parla commença par rappeler le mauvais gouvernement de Yazdgird, sa méchante nature et sa dureté envers les hommes, le nombre d'hommes qu'il avait fait mettre à mort, le nombre d'hommes qui avaient péri sous son gouvernement, et le pays qui était en ruines. [Puis les orateurs ajoutèrent]: «Lorsque le peuple fut délivré de lui, il se réunit et dit: "Nous ne donnerons pas le gouvernement à ses fils, qui suivraient la voie de leur père." Ils amenèrent un homme également du sang royal, et lui confièrent le gouvernement et la royauté.» Mundhīr dit: «Nous avons entendu vos paroles; il appartient au roi d'y répondre.» Ensuite Wahrām dit: «Je trouve que vous avez raison en ce que vous avez dit de la conduite de Yazdgird; car, pendant la seule année que j'ai passée avec lui, j'ai appris à connaître ses manières. J'ai pardonné à ses sujets, et j'ai fait à Dieu le vœu que, si ce royaume m'échoit, je ne suivrai pas la voie de mon père, et qu'en toute chose où il a **[trad. Zotenberg, p. 117]** fait le mal je ferai le bien. J'en prends à témoin Dieu et les anges du ciel et de la terre, tous les mobeds et le mobed suprême, entre les mains duquel est la couronne. Je veux occuper pendant un an le trône; si je réalise mes paroles et que vous soyez satisfaits de ma conduite, ce sera bien; sinon, je le quitterai, je rendrai la couronne à ce mobed, pour qu'il la place sur la tête de qui vous voudrez, et vous serez libres de tout engagement et de toute obéissance envers moi. Quant à ce Kesra, que vous avez nommé roi et à qui vous avez conféré mes droits, je veux me mesurer avec lui en fait de vaillance. Vous placerez cette couronne entre deux lions affamés. S'il s'avance [entre eux] et qu'il prenne la couronne, il l'aura légitimement, et je me retirerai et lui abandonnerai la couronne et le trône. Si c'est moi qui la prends, la royauté m'appartiendra légitimement. Puis, si vous acceptez mon engagement, et si après un an mon régime ne vous convient pas, je vous rendrai mes droits et je me dépouillerai du pouvoir, pour que vous le donniez à qui vous voudrez. Les hommes restèrent dans l'étonnement de ces paroles, consentirent à ses propositions et se dispersèrent.

Le lendemain, les Perses se réunirent tous. Kesra vint, et le mobed suprême apporta la couronne. Il y avait un général, nommé Bostām, qui avait la charge des lions des rois de Perse. Le mobed lui ordonna d'amener des lions affamés, non habitués aux hommes, avec des chaînes au cou, et de les attacher l'un d'un côté, l'autre de l'autre côté, et de poser la couronne par terre, au milieu, entre les deux lions. Wahrām dit à Kesra: «Avance le premier.» Kesra dit: «Avance d'abord, toi, puisque tu prétends à la royauté, et tu veux l'ôter de mes mains.» Wahrām prit une massue très grande et s'avança vers les lions. Le mobed suprême dit: «Crains Dieu **[trad. Zotenberg, p. 118]** et ne te perds pas pour le pouvoir; fais pénitence des péchés dont Dieu te punira à cet endroit; si ces lions te font périr, nous serons innocents de ton sang.» Wahrām dit: «Vous êtes innocents de mon sang.» Puis il s'avança vers les lions, sauta sur le dos de l'un d'eux et s'y assit. L'autre lion l'attaqua. Lorsqu'il fut près, Wahrām leva la main, frappa d'une main le lion sur lequel il était assis, et de l'autre le deuxième lion, et les tua tous les deux. Leur cervelle jaillit par la bouche et par le nez; ils tombèrent sur le sol et expirèrent. Ensuite Wahrām étendit la main, prit la couronne, la plaça sur sa tête, s'en alla et monta sur le trône, sans demander la permission à personne.

Traducteur(s) Hermann Zotenberg

Édition numérique

Vérification et relecture Poupak Rafii Nejad

Éditeur numérique Projet ANR TransPerse (CeRMI, CNRS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle).

Mentions légales Fiche : Projet ANR TransPerse (CeRMI, CNRS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [Poupak Rafii Nejad](#) Notice créée le 28/02/2022 Dernière modification le 01/07/2022

و مردان حلی سواد بنشست. و عجم بدو کس فرستادند که بد چه کار آمدی. بگویی تا
 تر چه کار فرموده اند؟ و مر یزدجرد را صاحب رسانیدی بودند نام وی جوانی. مردی با
 عقل و تدبیر. هر کجا یزدجرد رسولی خواستی فرستادن او را فرستادی. و عجم همه
 نکرد آمدند و او را بد رسولی سوی مُنذر فرستادند تا بنگرند که نَعْمان را بد چه کار
 فرستاده است. مُنذر گفت: من نَعْمان را نفرستادم و نَعْمان را بهرام فرستاده است که
 شما میراث او کس دیگر را دادید. وی حق و ملک خویش طلب کند. و رسول را
 گفت: سو و ملک را ببین تا ترا خود چه گوید. و او را با کسان خویش پیش بهرام
 فرستاد.

چون آن رسول بهرام بدید، متحیر شد اندر صورت او و مجلس او. و بدان وقت
 بهرام بیست سانه بود. رسول را از وی هول آمد. بهرام با وی سخن گفت و با وی
 غتاب کرد که شما حق من باز داشتید و این میراث من کس دیگر را دادید که او را
 حق نبود. پس او را وعده های نیکو کرد که: من بد کردار شما بنگرم که شما از
 یزدجرد نرسیده اید به بد معاملتی وی با شما. و شما چنان پنداشتید که مذهب و
 سیرت من همچنانکه پدر است؛ و من نزد و سدم و یک سال نزدیک او بودم. مذهب
 و سیرت وی بدیدم. نتوانستم با وی شکایتی کردن و آن پیدادها نتوانستم دیدن. و
 با خوئی او زندگانی نتوانستم کردن پس از پیش وی برشته و بدر آمد و با خدی
 عز و جل نذر کرده که چون ملک به من آید من آن مذهب وی کار نیندم. و هر چه
 وی بدی کرده است من نیکویی کنم؛ و امروز هم بر آنم.

پس رسول از پیش وی بیرون آمد و سوی مُنذر شد و گفت: اگر مردمان عجم
 بدانستندی که فعل و تمیز و خرد و سیرت این ملک چنین است و نیت او با ما راست
 است. هرگز بر وی کسی دیگر نگزیدندی. مُنذر گفت: باز کرد و هر چه از ملک
 شنیدی ایشان را بگویی رسول باز گشت و روز سد دیگر مُنذر با سی هزار مرد عرب و
 بهرام از پس برشت. پس چون مُنذر و بهرام با سیاه به در شهر فرود آمدند، پیران عجم
 و حکما و موبدان موبد بیرون آمدند و سوی مُنذر شدند؛ مُنذر گفت: سوی ملک
 شوید تا چه فرماید و چه گوید. ایشان سوی بهرام آمدند و مُنذر با ایشان بیامد. بهرام ۲۵

گفت: من سپاه آوردم ولیکن نه به حرب آمدم که شما همه برادران و پدران منید و نه مرا بیگانه اید، و تا توانم با شما حرب نکنم و خون کس نریزم، و من حق خویش همی طلب کنم، و شما دانید که مُلک حقّ من است. فردا همه عجم را گرد کنید، مهتران سپاه و رعیت و علما و حکما و موبدان موبد، تا من با ایشان و با این مرد که ۵ مُلک او را دادید سخن گویم. اگر حقّ من آید، شما فرمان من کنید و من مذهب نیکوکار بندم و هر چه یزدجرد کرد از ناخوبی و بد معاملتی، من خوب کنم؛ و اگر حقّ من نیاید، من بازگردم.

مردمان از آن سخن نیکوی وی شاد شدند و بازگشتند. و دیگر روز بهرام با مُنذر و با سپاه گردآمد بر در شهر، و همه عجم بیرون آمدند و کسری بیرون آمد و ۱۰ تخت زرّین بیرون آورد، و موبدان موبد که تاج به دست وی بود، تاج بیرون آورد. و بهرام بر تخت نشست و از کس نیندیشید و دستوری نخواست و تاج نخواست از موبدان موبد، و مُنذر را بر دست [راست] خویش به تخت برنشاند، و همه عجم و کسری را بار داده بودند، همه به زیر [تخت] او بنشستند. بهرام گفت: هر که اندر مجلس سخن داند گفتن بگوید. علما پیامدند یکان یکان، و هر کسی سخن گفت. ۱۵ اوّل سخن یزدجرد پیدا کردند و خوی بد او و مذهب او که با خلق داشت و خون ریختن او، تا بسیار خلق به روزگار او کشته شد و مملکت و زمینها ویران شد، چون خلق از وی برستند، گرد آمدند که ما این مُلک فرزندان او را ندهیم که هم بر مذهب پدر خویش رود، و مردی بیاوردند هم از اهل بیت مُلک و این مُلک بدو سپردند.

۲۰ مُنذر گفت: من گفتار شما شنیدم و جواب این بر مُلک است. بهرام به سخن آمد و گفت: من شما را دروغزن نکنم بر آنچه گفتید از مذهب یزدجرد که من بدان یک سال که با وی بودم، از مذهب و سیرت وی آگاه شدم و بر این رعیت همی بخشودم، و با خدای عزّ و جلّ نذر کردم که چون این مُلک به من رسد، مذهب وی ندارم و بر راه وی نروم و هر چیزی که وی تباه کرد است، من آن همه نیکو کنم و ۲۵ هم بر آن نیستم، و خدای را بر خویشتن گواه کنم، و شما را و موبدان موبد را که تاج به

دست او است؛ و یک سال اندر این ملک بنشینم؛ و اگر چنانکه گویم نکنم، از ملک بیرون آیم و تاج هم بدین موبدان موبد باز دهم تا بر سر هر که خواهد نهد، و شما از طاعت [117a] و بیعت من بیزار شوید. و این کسری که شما او را ملک کردید و میراث من او را دادید، خویشان را به مردی بیازمایم. این تاج را به میان دو شیر گرسنه بنهید، اگر او بیاید و و تاج را بگیرد، ملک را حق است و من باز گردم، و اگر ۵ من بگیرم من به ملک حق ترم. پس اگر [عهد بکنید] و مذهب من سال نخستین شما را پسند نیاید، این حق خویش شما را دادم و از ملک بیزار شدم تا شما هر که را خواهید بدهید.

مردمان به سخن و گفتار او اندر ماندند و متحیر شدند و بر آنکه وی گفت پسند کردند و پیراگفتند. دیگر روز گرد آمدند همه عجم و عرب، و آن کسری پیامد و آن ۱۰ موبد موبدان تاج بیاورد. و اسپهبدی بود که شیر ملک عجم داشتی، نام وی بسطام، او را بفرمودند تا دو شیر گرسنه بیاورد با مردم ناآموخته، و زنجیر به گردن اندر کردند و تاج بر زمین بنهادند، و یک شیر از این سوی تاج کردند و یکی از آن سوی تاج، و بسطام زنجیر دراز بیفگند. و بهرام مر کسری را گفت: پیش آی. گفت: نخست تو فراز شو که دعوی ملک تو همی کنی و از دست من تو همی خواهی ستدن. بهرام سنگی ۱۵ برگرفت به دست و آهنگ شیران کرد. موبدان موبد او را گفت: از خدای بترس و از بهر ملک خویشان را هلاک مکن، و از آن گناه که خدای ترا بدین جای آورد عقوبت آن مر خدای را توبه کن که این از عقوبت گناه است که ترا این حرص بر ملک بدین جای آورد که خویشان را همی هلاک کنی. اگر این شیران ترا هلاک کنند ما از خون تو بیزاریم. ۲۰

بهرام گفت: شما از خون من بیزارید. پس آهنگ شیران کرد. چون نزدیک شیران رسید، یکی شیر آهنگ وی کرد. بهرام از زمین برجست و بر پشت او نشست و گوشهای او بگرفت و آن سنگ بر سر او همی زد؛ آن دیگر شیر آهنگ وی کرد. چون فراز آمد، بهرام به یک دست گوش این شیر را که بر نشسته بود نگاه همی داشت و ۲۵ ران بیفشرد تا شیر به زیر وی اندر بمرد، و به دیگر دست گوشهای دیگر شیر بگرفت.

و سرِ آن شیر بر سرِ این شیر همی زد تا سر هر دو شیر خُرد گشت و مغز از سرشان
بدوید و هر دو بیفتادند و بمردند؛ و دست فراز کرد و تاج از زمین برداشت و به سرِ
خویش برنهاد و آن هر دو شیر را پیش تخت اندر بینداخت؛ و مردمان از مردی وی
عجب بماندند و بهرام تاج بر سر نهاد.